

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΔΙΚΤΥΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
2012 - 2015

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής εργαζομένων

Εργασιακά Θέματα

«Το νέο καθεστώς της Μεσολάβησης-Διαιτησίας μετά τον Ν. 4303/2014»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Το νέο καθεστώς της Μεσολάβησης–Διαιτησίας μετά τον Ν. 4303/2014–Συνοπτική παρουσίαση	3
2. Εισαγωγή	5
3. Διαδικασία της μεσολάβησης	6
4. Δικαίωμα προσφυγής στη διαιτησία	6
5. Διαιτησία Πρώτου Βαθμού	6
6. Διαιτησία Δευτέρου Βαθμού –Έφεση κατά απόφασης διαιτησίας	8
7. Δικαστικός έλεγχος των διαιτητικών αποφάσεων	8
7.1 Κατά των αποφάσεων της Τριμελούς Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας	8
7.2 Κατά των αποφάσεων της Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας	9
8. Ήδη εκδοθείσες διαιτητικές αποφάσεις/Εκκρεμείς αιτήσεις	9
9. Επίμετρο	9
Πηγές	10
Συντάκτης	10

1. Το νέο καθεστώς Μεσολάβησης – Διαιτησίας μετά τον Ν. 4303/2014 –

Συνοπτική παρουσίαση

ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ	Αν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την επομένη της ημέρας ανάληψης των καθηκόντων του μεσολαβητή, προθεσμία η οποία δύναται να παραταθεί με συμφωνία των μερών, ο μεσολαβητής κοινοποιεί στα μέρη αιτιολογημένη πρόταση μεσολάβησης.
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ	α) Από οποιοδήποτε μέρος, εφόσον το άλλο μέρος αρνήθηκε τη μεσολάβηση. β) Από οποιοδήποτε μέρος έπειτα από την υποβολή της πρότασης μεσολάβησης.
ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ	Η διαιτησία διεξάγεται από έναν διαιτητή ή από Τριμελή Επιτροπή Διαιτησίας του ΟΜΕΔ εφόσον ζητηθεί από τα μέρη. Σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με το αρχικό καθεστώς της διαιτησίας υπό τον Ν. 1876/1990, αποτελεί το γεγονός ότι σε περίπτωση μονομερούς προσφυγής επιλαμβάνεται της συλλογικής διαφοράς η Τριμελής Επιτροπή Διαιτησίας.

ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΑΘΜΟΥ - ΕΦΕΣΗ ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ	Κατά της απόφασης του διαιτητή ή της Τριμελούς Επιτροπής Διαιτησίας, οποιοδήποτε από τα μέρη μπορεί εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίησή της να ασκήσει έφεση (κατάθεση στη γραμματεία του ΟΜΕΔ), ενώπιον Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας. Η εκτελεστότητα των διαιτητικών αποφάσεων θα αναστέλλεται μέχρι την έκδοση απόφασης επί της έφεσης.
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	1) Εάν δεν ασκηθεί έφεση κατά της διαιτητικής απόφασης ενώπιον του οργάνου της Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας, τα μέρη, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας της έφεσης, μπορούν να ασκήσουν αγωγή περί του κύρους αυτής, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου. 2) Εάν ασκηθεί έφεση ενώπιον της Πενταμελούς Επιτροπής Διαιτησίας κατά της διαιτητικής απόφασης, τα μέρη μπορούν να ασκήσουν αγωγή περί του κύρους αυτής ενώπιον του Εφετείου, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της ως άνω επιτροπής.

ΗΔΗ ΕΚΔΟΘΕΙΣΕΣ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ/ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ	1) Για τις ήδη εκδοθείσες διαιτητικές αποφάσεις πριν από την έκδοση του Ν. 4303/2014, ο νόμος προβλέπει προθεσμία διάρκειας δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση του ανωτέρω νόμου για την άσκηση έφεσης ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Πενταμελούς Επιτροπής Διαιτησίας. 2) Για τυχόν προσφυγές που έχουν κατατεθεί στον ΟΜΕΔ και μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί απόφαση διαιτησίας, εφαρμόζεται το νέο καθεστώς διαιτησίας. Το γεγονός αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι προσδίδεται στις νέες ρυθμίσεις ανεπίτρεπτα αναδρομική ισχύς.
ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	Ν. 4303/2014

2. Εισαγωγή

Η υπ' αριθ. 2307/2014 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε μη συμβατές με το Σύνταγμα τις διατάξεις που είχαν θεσπιστεί με την Π.Υ.Σ. 6/2012, οι οποίες είχαν αφαιρέσει τη δυνατότητα μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας. Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, το άρθρο 22 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο αφορά τη δυνατότητα προσφυγής στη Διαιτησία από τα μέρη σε περίπτωση αποτυχίας σύναψης συλλογικής σύμβασης από τα μέρη, αναφέρεται αποκλειστικά στη δυνατότητα μονομερούς προσφυγής στη Διαιτησία και όχι στη συναινετική προσφυγή σε αυτή.

Επιπρόσθετα, η διαιτητική απόφαση, σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η διαιτητική απόφαση μπορεί να καθορίζει όρους για όλα τα ζητήματα που αφορούν μια συλλογική διαφορά και όχι μόνο για συγκεκριμένα θέματα, όπως οριζόταν στην Π.Υ.Σ. 6/2012.

Με τον νέο νόμο 4303/2014, στο τέταρτο άρθρο με τίτλο «Διαδικαστικά ζητήματα μεσολάβησης και διαιτησίας συλλογικών διαφορών εργασίας» ρυθμίζεται εκ νέου η νομοθεσία της μεσολάβησης-διαιτησίας.

3. Διαδικασία της μεσολάβησης

Αν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία, μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την επομένη της ημέρας ανάληψης των καθηκόντων του μεσολαβητή, προθεσμία η οποία δύναται να παραταθεί με συμφωνία των μερών, ο μεσολαβητής κοινοποιεί υποχρεωτικά στα μέρη αιτιολογημένη πρόταση μεσολάβησης.

Στην πρόταση μεσολάβησης αναφέρονται τα εξής:

- 1) Τα μέρη που θα δεσμεύονται από την προτεινόμενη συλλογική σύμβαση εργασίας και οι εκπρόσωποι αυτών που μετείχαν στη διαδικασία μεσολάβησης.
- 2) Ο τρόπος προσφυγής στη μεσολάβηση.
- 3) Τα θέματα που τέθηκαν σε διαπραγμάτευση στη διαδικασία μεσολάβησης.
- 4) Τα στοιχεία, υπομνήματα κ.λπ. με τα οποία τα μέρη τεκμηρίωσαν τις προτάσεις και αντιπροτάσεις τους.
- 5) Τα ζητήματα στα οποία επήλθε συμφωνία.
- 6) Τα ζητήματα στα οποία διατηρήθηκε η διαφωνία και επί των οποίων αιτιολογεί την ουσιαστική κρίση της πρότασής του με τεκμηριωμένη αιτιολογία, όπως επιτάσσουν οι νέες διατάξεις και για τις διαιτητικές αποφάσεις.
- 7) Ρητή διατύπωση όλων των όρων της προτεινόμενης συλλογικής σύμβασης εργασίας, χωρίς παραπομπές σε άλλες ρυθμίσεις (βλ. κατωτέρω).

4. Δικαίωμα προσφυγής στη διαιτησία

Σύμφωνα με το νέο νομοθετικό καθεστώς, η προσφυγή στη διαιτησία μπορεί να λάβει χώρα σε οποιοδήποτε σημείο των διαπραγματεύσεων. Η δυνατότητα μονομερούς προσφυγής ενεργοποιείται στις εξής περιπτώσεις:

- α) Από οποιοδήποτε μέρος, εφόσον το άλλο μέρος αρνήθηκε τη μεσολάβηση.
- β) Από οποιοδήποτε μέρος έπειτα από την υποβολή της πρότασης μεσολάβησης.

5. Διαιτησία Πρώτου Βαθμού

Η διαιτησία διεξάγεται από έναν διαιτητή ή από Τριμελή Επιτροπή Διαιτησίας του ΟΜΕΔ, εφόσον ζητηθεί από τα μέρη. Σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με το αρχικό καθεστώς της διαιτησίας υπό τον Ν. 1876/1990 αποτελεί το γεγονός ότι σε περίπτωση μονομερούς προσφυγής επιλαμβάνεται της συλλογικής διαφοράς η Τριμελής Επιτροπή Διαιτησίας.

Ο διαιτητής ή οι διαιτητές της Τριμελούς Επιτροπής Διαιτησίας επιλέγονται με συμφωνία των μερών από τον κατάλογο διαιτητών του ΟΜΕΔ, ενώ σε περίπτωση ασυμφωνίας των μερών επιλέγονται με κλήρωση. Η επιλογή του διαιτητή ή, στην περίπτωση μονομερούς προσφυγής, της Τριμελούς Επιτροπής Διαιτησίας πραγματοποιείται εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών από την προσφυγή στη διαιτησία, έπειτα από κλήση του ΟΜΕΔ σε καθορισμένο τόπο και ώρα. Σε περίπτωση κλήρωσης, κάθε μέρος έχει το δικαίωμα να εκφράσει μία φορά άρνηση για το κληρωθέν πρόσωπο. Η κλήρωση λαμβάνει χώρα παρουσία του Προέδρου του ΟΜΕΔ ή εκπροσώπου αυτού.

Εύλογος προβληματισμός πάντως, προκαλείται για την υποχρέωση εκλογής προέδρου της Τριμελούς Επιτροπής Διαιτησίας από τα μέλη αυτής, δίχως αναφορά στο νομοθετικό κείμενο κάποιων προϋποθέσεων ή αντικειμενικών κριτηρίων επιλογής αυτού.

Τόσο ο διαιτητής όσο και η Τριμελής Επιτροπή Διαιτησίας έχουν την υποχρέωση να αναλάβουν τα καθήκοντά τους εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την ημέρα του ορισμού τους.

Περιεχόμενο της διαιτητικής απόφασης: Με τον νέο νόμο, ο διαιτητής ή η Επιτροπή Διαιτησίας έχει την υποχρέωση να λαμβάνει επίσης υπόψη, πέραν άλλων στοιχείων, επιπλέον στοιχεία, όπως την πρόοδο στη μείωση του κενού ανταγωνιστικότητας και στη μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας κατά τη διάρκεια του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας, καθώς και στοιχεία για τα οποία δεν υπάρχουν αξιόπιστες μελέτες και μετρήσεις (όπως για παράδειγμα, μεταξύ άλλων, την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας και την οικονομική κατάσταση των ασθενέστερων επιχειρήσεων της παραγωγικής δραστηριότητας).

Σε αυτό το σημείο ο νέος νόμος διατυπώνει μονομερώς κριτήρια τα οποία αφορούν μονάχα τις επιχειρήσεις κ.λπ.

Αντίθετα, στο κείμενο του νόμου δεν γίνεται καμία αναφορά αντίστοιχα στη βιοποριστική αξία του μισθού, στην ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης των μισθωτών-καταναλωτών, στη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας κ.λπ.

Τα κριτήρια αυτά διά νόμου πρέπει πλέον να περιλαμβάνονται σε μία διαιτητική απόφαση. Έτσι, σε περίπτωση όπου μία διαιτητική απόφαση δεν πληροί τους ανωτέρω όρους, είναι δυνατή η δικαστική προσβολή του κύρους της διαιτητικής απόφασης αυτής.

Εντός της διαιτητικής απόφασης πρέπει να διατυπώνονται ρητά όλοι οι κανονιστικοί όροι. Επιπλέον, οι κανονιστικοί όροι άλλων σε ισχύ συλλογικών ρυθμίσεων εξακολουθούν να ισχύουν, παρόλο που μπορεί να μην αναγράφονται ρητά εντός της διαιτητικής απόφασης.

Η έκδοση της απόφασης πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ανάληψη των καθηκόντων του διαιτητή ή της Επιτροπής Διαιτησίας, εάν προηγήθηκε η διαδικασία της μεσολάβησης.

Αντίθετα, εάν έγινε απευθείας προσφυγή στη διαδικασία της διαιτησίας, η απόφαση λαμβάνεται μέσα σε διάστημα τριάντα πέντε (35) ημερών.

Η απόφαση αυτή κοινοποιείται εντός πέντε (5) ημερών από την έκδοσή της στα δεσμευμένα από αυτή μέρη.

Η διαιτητική απόφαση εξομοιώνεται με συλλογική σύμβαση εργασίας και ισχύει από την επομένη της υποβολής της αίτησης για μεσολάβηση, εκτός εάν τα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά.

Στις περιπτώσεις προσφυγής στη διαιτησία αναστέλλεται εκ του νόμου η άσκηση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της απεργίας για διάστημα δέκα (10) ημερών.

6. Διαιτησία Δευτέρου Βαθμού – Έφεση κατά απόφασης διαιτησίας

Κατά της απόφασης του διαιτητή ή της Τριμελούς Επιτροπής Διαιτησίας, οποιοδήποτε από τα μέρη μπορεί να ασκήσει έφεση ενώπιον Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας, η οποία θα κρίνει εφέσεις κατά των διαιτητικών αποφάσεων, των οποίων η εκτελεστότητα θα αναστέλλεται μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης. Η προθεσμία της έφεσης είναι δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης και η έφεση αυτή κατατίθεται στη γραμματεία του ΟΜΕΔ.

Η άσκηση έφεσης αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης μέχρι την έκδοση απόφασης επί της έφεσης αυτής από το ανωτέρω πενταμελές δευτεροβάθμιο όργανο.

Τα Μέλη της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας: Η πενταμελής αυτή επιτροπή απαρτίζεται από δύο (2) διαιτητές του ΟΜΕΔ, δύο ανώτατους δικαστές, έναν του ΣτΕ και έναν του Αρείου Πάγου, καθώς και έναν Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η διαιτητική απόφαση: Η διαιτητική απόφαση της Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας επί της κατατεθειμένης έφεσης κατά της πρωτοβάθμιας απόφασης, εκδίδεται εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία ανάληψης των καθηκόντων της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας, ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία, και κοινοποιείται από την αρμόδια υπηρεσία του ΟΜΕΔ εντός πέντε (5) ημερών από την έκδοσή της στα δεσμευόμενα από αυτή μέρη.

7. Δικαστικός έλεγχος των διαιτητικών αποφάσεων

7.1 Κατά των αποφάσεων της Τριμελούς Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας

Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί έφεση κατά εκδοθείσας διαιτητικής απόφασης, ενώπιον του οργάνου της Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας κατά απόφασης διαιτησίας, τα μέρη, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας έφεσης, μπορούν να ασκήσουν αγωγή περί του κύρους της διαιτητικής απόφασης ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου.

Η δικάσιμος ορίζεται εντός σαράντα πέντε (45) ημερών από την κατάθεση της αγωγής, ανεξάρτητα από τον αριθμό των υποθέσεων της δικασίμου. Η έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την επίδοση της πρωτόδικης απόφασης. Η δικάσιμος της έφεσης ορίζεται

εντός τριάντα (30) ημερών από την άσκησή της. Η προθεσμία κλήτευσης είναι δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη συζήτηση.

7.2 Κατά των αποφάσεων της Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας

Σε περίπτωση που ασκηθεί έφεση ενώπιον της Πενταμελούς Επιτροπής Διαιτησίας κατά απόφασης διαιτησίας, τα μέρη μπορούν να ασκήσουν αγωγή περί του κύρους αυτής, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της Πενταμελούς Επιτροπής Διαιτησίας, ενώπιον του Εφετείου. Παρακάμπτεται με τον τρόπο αυτό ο πρώτος βαθμός δικαιοδοσίας (Πρωτοδικείο) και παραβιάζεται το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος για παροχή έννομης δικαστικής εξουσίας.

Η δικάσιμος ορίζεται εντός σαράντα πέντε (45) ημερών από την κατάθεση της αγωγής, ανεξάρτητα από τον αριθμό των υποθέσεων της δικάσιμου. Στην περίπτωση αυτή το Εφετείο μπορεί να κρίνει και το κύρος της απόφασης διαιτησίας που εκδόθηκε από την Τριμελή Πρωτοβάθμια Επιτροπή Διαιτησίας.

8. Ήδη εκδοθείσες διαιτητικές αποφάσεις/Εκκρεμείς αιτήσεις

Για τις ήδη εκδοθείσες διαιτητικές αποφάσεις πριν από την έκδοση του Ν. 4303/2014, ο νόμος προβλέπει προθεσμία διάρκειας δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση του ανωτέρω νόμου για την άσκηση έφεσης ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Πενταμελούς Επιτροπής Διαιτησίας.

Ενώ για τυχόν προσφυγές που έχουν κατατεθεί στον ΟΜΕΔ και μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί απόφαση διαιτησίας, εφαρμόζεται το νέο καθεστώς διαιτησίας όπως αναπτύχθηκε ανωτέρω. Το γεγονός αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι προσδίδεται στις νέες ρυθμίσεις ανεπίτρεπτα αναδρομική ισχύς.

9. Επίμετρο

Η απάντηση του νομοθέτη στη μομφή της αντισυνταγματικότητας της Π.Υ.Σ. 6/2012 στο κεφάλαιο που αφορούσε τους ρυθμιστικούς περιορισμούς, οι οποίοι είχαν επιβληθεί στον Συνταγματικά κατοχυρωμένο θεσμό της διαιτησίας, δεν ήταν η προσήκουσα.

Η νέα νομοθετική διάταξη, θεσπίζοντας δύο βαθμούς κρίσης μιας συλλογικής διαφοράς και έπειτα από αυτούς τη δικαστική οδό, δεν οδηγεί σε διευθέτηση μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα μιας συλλογικής διαφοράς.

Ενώ με την πρόβλεψη από τον νέο νόμο συγκρότησης του οργάνου της Πενταμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Διαιτησίας, έργο της οποίας θα είναι η κρίση εφέσεων κατά των διαιτητικών αποφάσεων που εκδίδονται από τον διαιτητή ή την Τριμελή Πρωτοβάθμια Επιτροπή Διαιτησίας, οδηγούμαστε σε ένα σύστημα που προσομοιάζει με το προγενέστερο του Ν. 1876/1990 καθεστώς διαιτησίας.

Πηγες

Δελτίο Τύπου ΓΣΕΕ 14/10/2014, Θέμα: Άμεση απόσυρση της τροπολογίας για τον Οργανισμό Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ).

Αιτιολογική έκθεση τροπολογίας επί του σχεδίου νόμου με τίτλο «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου “Επείγουσα ρύθμιση για την αναπλήρωση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων λόγω πρόωρης λήξης της θητείας του” (Α’ 136) και άλλες διατάξεις» (Ν. 4303/2014 – Η νέα ρύθμιση για τη μονομερή προσφυγή στη διαιτησία) σε ΕΕργΔ 18/2014 σελ. 1225 επ.

Συντάκτης

Ιωάννης Νικ. Παπάς